

Indicadors econòmics de Menorca 2004: pressupostos de l'administració local*

Alfons Méndez Vidal
Economista i membre de l'IME

*Aquest article d'actualitat econòmica fou escrit per a l'OBSAM en la primavera de 2005

1. Pressupost de despeses.

Els pressupostos de l'Administració Local de Menorca en termes consolidats¹ estan creixent a un ritme molt considerable, tot i que desigual en el temps i entre les diferents administracions. Així 2003 es va caracteritzar per un important creixement de la despesa (tant pel que fa a pressupostos inicials com liquidacions), fonamentalment pel creixement de la despesa de capital (21,3%), ja que la despesa corrent va créixer de manera vigorosa, però a una taxa inferior (8,5%). Val a dir que el comportament de la liquidació va diferir notablement dels valors pressupostats, fins al punt que únicament la despesa corrent dels ajuntaments va evolucionar com s'havia previst. Per la resta el Consell Insular de Menorca de Menorca va tenir una moviment a l'alça, ja que la despesa corrent cresqué un 12,5% més i la de capital un 23,1% més del que s'havia consignat en el pressupost. La despesa de capital dels ajuntaments, en canvi no van complir les expectatives, ja que s'executà un 27,2% menys.

Pressupostos i liquidacions de despeses consolidats de l'Administració Local de Menorca							
Euros	Total	<i>Corrent</i>			<i>Capital</i>		
		Suma	<i>Ajuntaments</i>	<i>CIM</i>	Suma	<i>Ajuntaments</i>	<i>CIM</i>
Liq. 2002	107.227.673	72.207.209	50.724.488	21.482.721	35.020.464	23.198.437	11.822.027
Liq. 2003	120.805.749	78.325.910	53.379.189	24.946.721	42.479.838	28.948.700	13.531.139
Pres. 2002	102.352.821	71.361.431	49.454.257	21.907.175	30.991.390	18.965.803	12.025.587
Pres. 2003	114.476.035	74.668.874	51.976.666	22.692.208	39.807.162	28.817.912	10.989.250
Pres. 2004	122.146.171	84.571.893	59.829.486	24.742.407	37.574.278	24.676.552	12.897.726
Pres. 2005	135.231.302	91.131.280	64.646.517	26.484.763	44.100.022	26.982.056	17.117.966

Font: Elaboració pròpia a partir dels pressupostos inicials i les liquidacions dels ajuntaments i el CIM

En els pressupostos de 2004 aquest creixement s'ha moderat, assolint una taxa del 6,7%, degut a la contracció de la despesa de capital (que va disminuir un 5,6%), ja que la despesa corrent es va accelerar un 13,3%. Ha estat especialment notable la disminució de la despesa de capital dels ajuntaments (-14,4%), ja que el CIM manté un important creixement (17,4%). El pressupost de 2005, mostra un considerable increment de la despesa, a unes taxes similars a les de 2003, ja que el creixement total dels pressupostos és del 10,7%. Creix més la despesa de capital (17,4%) que la corrent (7,8%), que tot i

¹ Per consolidar es resten dels pressupostos o liquidacions d'un ens les transferències de despeses o ingressos que corresponen a despeses efectivament realitzades per l'altra.

així manté un impuls notable. En aquesta ocasió, el protagonisme, pel que fa a la despesa de capital, recau en el CIM, que creix un 32,7%, mentre que els ajuntaments, es mostren un més moderat creixement del 9,3%.

Pressupostos i liquidacions consolidats de l'Administració Local de Menorca							
Taxes de creixement	Total	Corrent			Capital		
		Suma	Ajuntaments	CIM	Suma	Ajuntaments	CIM
Liq. 03/02	12,7%	8,5%	5,2%	16,1%	21,3%	24,8%	14,5%
Pres. 03/02	11,8%	4,6%	5,1%	3,6%	28,4%	51,9%	-8,6%
Pres. 04/03	6,7%	13,3%	15,1%	9,0%	-5,6%	-14,4%	17,4%
Pres. 05/04	10,7%	7,8%	8,1%	7,0%	17,4%	9,3%	32,7%

Font: Elaboració pròpia a partir dels pressupostos i liquidacions dels ajuntaments i el CIM

Així, tot i que tant els ajuntaments com el Consell Insular de Menorca mantenen un ritme de creixement molt important, el d'aquest darrer és superior en tots els anys, ja que si bé el creixement dels pressupostos dels ajuntaments de 2003 en relació al 2002 era superior al del CIM, en la liquidació la situació es va invertir. En 2005 el creixement de la institució insular (15,8%) dobla gairebé la del conjunt dels ajuntaments (8,4%). La diferència és especialment notable en les despeses de capital, ja que entre 2005 i 2002, la despesa del CIM ha crescut un 78,3%, mentre que la dels ajuntaments només ho ha fet un 16,8%. Pel que fa a la despesa corrent el CIM acumula un increment del 35,5%, i els ajuntaments no estan molt enfora (30,9%).

Respecte a l'evolució dels diferents municipis (i en termes no consolidats), les diferències d'un any a l'altre són importants, la qual no es deu completament a la variabilitat consubstancial a les despeses de capital, sinó a factors idiosincràsics de cada ajuntament.

Pressupost total dels ajuntaments de Menorca i el CIM* (2003-2005)					
	2003	% Var. 04/03	2004	2005	% Var. 05/04
Alaior	7.088.280,00	14,3%	8.104.480,00	8.563.595,00	5,7%
Es Castell	5.719.546,13	-9,5%	5.178.857,36	6.541.592,12	26,3%
Ciutadella	27.159.353,48	-8,3%	24.905.875,16	28.070.000,00	12,7%
Ferrerries	5.190.934,66	-20,9%	4.107.129,61	5.053.277,00	23,0%
Maó	21.305.078,13	21,0%	25.779.000,00	26.514.000,00	2,9%
Es Mercadal	6.713.422,42	1,5%	6.815.326,94	8.274.504,68	21,4%
Es Migjorn	4.104.078,00	-46,3%	2.203.913,77	2.927.113,91	32,8%
Sant Lluís	5.726.329,62	60,9%	9.215.573,87	6.970.405,85	-24,4%
Ajuntaments	81.875.400,55	5,4%	86.310.156,71	92.914.488,56	7,7%
CIM	42.691.871,68	5,0%	44.837.788,18	51.150.205,12	14,1%
Administració Local	124.567.272,23	5,3%	131.147.944,89	144.064.693,68	9,8%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos dels ajuntaments i del CIM. * no consolidats

Així globalment, en 2005 els pressupostos que s'incrementen més són els dels ajuntaments que en 2004 van disminuir: es Migjorn (32,8% en 2005 i -46,3% en 2004), es Castell (26,3% i -9,5%, respectivament), Ferrerries (23% i -20,9%) i es Mercadal (21,4% i 1,5%). Els municipis amb un menor creixement són Sant Lluís, on el pressupost disminueix en 2005 (-24,4%) i en 2004 era l'ajuntament

amb un creixement superior (60,9%) i Maó, amb un creixement del 2,9%, que havia estat el segon municipi quant al seu creixement en 2004 (21%).

Així, en conjunt el coeficient de variació dels pressupostos corrents és, per qualsevol dels anys considerats, superior al dels pressupostos de capital. També s'observa que, habitualment els creixements en un sentit d'una part del pressupost suposen la disminució o escàs creixement de l'altra part. Així, ha incrementat de manera important i sistemàtica el pressupost de capital as Migjorn (a costa, en part del pressupost corrent) i a Alaior s'ha donat el fenomen invers: creixement del pressupost corrent a costa del de capital.

La despesa corrent, malgrat ser més dinàmica que la de capital (especialment en 2004), va disminuir als ajuntaments des Castell i es Migjorn, i ha estat molt moderada as Mercadal.

Pressupostos corrents i de capital dels ajuntaments de Menorca				
<i>Taxes de variació</i>	<i>Variació 2004/2003</i>		<i>Variació 2005/2004</i>	
	<i>Corrent</i>	<i>Capital</i>	<i>Corrent</i>	<i>Capital</i>
Alaior	46,8%	-22,9%	11,6%	-7,3%
Es Castell	-12,3%	-2,8%	3,1%	75,3%
Ciutadella	12,4%	-41,3%	7,6%	28,2%
Ferreries	40,9%	-58,2%	11,5%	46,6%
Maó	24,3%	11,7%	6,2%	-7,7%
Es Mercadal	5,2%	-6,4%	4,7%	61,4%
Es Migjorn	-63,0%	26,0%	13,9%	56,8%
Sant Lluís	36,0%	99,4%	11,9%	-62,6%
Total Ajuntaments	16,2%	-13,8%	7,7%	7,6%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals dels ajuntaments

Respecte al conjunt de l'Administració local, i pel que fa a la despesa corrent, tots els capítols han crescut a taxes superiors al 10% i la que ha crescut més en 2004 han estat les transferències corrents (18,7%), essent la més moderada la de les despeses de personal (11,1%). De cara a 2005, i dins el context d'un creixement més moderat, el capítol més dinàmic és el del consum públic en béns corrents (10,4%), mentre que es registra una disminució de les despeses financeres (9,1%). En l'acumulat bianual, destaca de nou el consum públic (25,4%) i les transferències corrents (23,9%), junt amb la moderació de la despesa financera (3,8%). En conseqüència, les Administracions públiques es mostren molt actives, tant en la seva activitat econòmica com en la intervenció en l'esfera social.

Despeses consolidades de l'Administració local de Menorca, per capítols					
	2003	% Var. 04/03	2004	2005	% Var. 05/04
1-Despeses de personal	34.368.268,78	11,1%	38.191.488,94	41.188.250,61	7,8%
2-Despeses en béns corrents	26.649.165,50	13,6%	30.269.578,23	33.420.160,14	10,4%
3-Despeses financeres	1.960.598,77	14,1%	2.237.810,75	2.034.963,86	-9,1%
4. Transferències corrents	11.690.840,80	18,7%	13.873.014,85	14.487.904,91	4,4%
DESPESES CORRENTS	74.668.873,85	13,3%	84.571.892,77	91.131.279,52	7,8%
6-Inversions reals	28.978.073,55	-2,3%	28.300.345,00	33.371.010,25	17,9%
7-Transferències de capital	5.219.002,60	-50,8%	2.569.636,80	3.469.538,87	35,0%
8. Actius financers	339.545,51	10,4%	374.908,84	1.128.175,62	200,9%
9. Passius financers	5.270.539,92	20,1%	6.329.387,70	6.131.297,54	-3,1%
DESPESES CAPITAL	39.807.161,58	-5,6%	37.574.278,34	44.100.022,28	17,4%
TOTAL DESPESES :	114.476.035,43	6,7%	122.146.171,11	135.231.301,80	10,7%

Font: Elaboració pròpia, a partir dels pressupostos inicials dels ajuntaments i el CIM

Pel que fa a la despesa de capital, en 2004 hem assistit a una reducció de la formació bruta de capital pública o inversió pública, tant de la directa (-2,3%), com de la indirecta (en gran mesura adreçada a entitats públiques), que es redueix un 50,8%. Considerades conjuntament, aquests dos capítols es redueixen un 9,7%. Les operacions financeres s'incrementen considerablement, especialment el retorn de crèdits, que augmenta un 20,1%. En 2005, aquest comportament es modifica radicalment, ja que la inversió pública creix, tant la directa (17,9%), com la indirecta (35%). En canvi les operacions financeres presenten un considerable moderació: disminueix un 3,1% l'amortització de crèdits i en conjunt creixen un 8,3% degut a una operació puntual d'actius financers del Consell Insular de Menorca.

2. Pressuposts d'ingressos.

El creixement de la liquidació d'ingressos de 2003 fou lleugerament inferior al de les despeses, tot consumint part del marge pressupostari anterior. Els ingressos de capital van evolucionar d'una forma més positiva que els corrents (17% i 6,1%, respectivament), destacant especialment el creixement dels ingressos de capital del Consell Insular de Menorca (49,7%), gràcies a les noves competències dels anys anteriors, i que possibilitaren en gran increment de la despesa de capital d'aquesta entitat.

Pressupostos i liquidacions d'ingressos consolidats de l'Administració Local de Menorca							
Euros	Total	Corrent			Capital		
		Suma	Ajuntaments	CIM	Suma	Ajuntaments	CIM
Liq. 2002	113.184.116	84.516.380	58.241.181	26.275.199	28.667.737	17.647.152	11.020.585
Liq. 2003	123.180.465	89.653.435	61.843.037	27.810.398	33.527.029	17.025.670	16.501.359
Pres. 2002	102.352.521	81.610.794	53.622.821	27.987.973	20.741.727	11.592.561	9.149.165
Pres. 2003	114.476.035	81.912.771	56.373.104	25.539.667	32.563.265	16.491.883	16.071.382
Pres. 2004	122.146.171	90.659.927	62.837.352	27.822.575	31.486.244	16.275.150	15.211.094
Pres. 2005	135.231.302	98.282.281	68.166.436	30.115.845	36.949.021	17.200.577	19.748.444

Font: Elaboració pròpia a partir dels pressupostos inicials i les liquidacions dels ajuntaments i el CIM

La liquidació de 2003 va diferir notablement del pressupost, ja que els ingressos corrents van créixer un 5,7% més d'allò pressupostat, essent la diferència especialment notable en el cas del Consell Insular de Menorca, que havia pressupostat una reducció d'un 8,7% i cresqué un 5,8%. Aquest fet es va deure, al menys en part, a la incertesa creada per la supressió de l'Impost d'Activitats econòmiques. Tal vegada per aquest mateix fet, el creixement projectat dels ingressos de capital (57%) no es va complir (17%). La diferència fou especialment remarcable en els ajuntaments que, malgrat haver pressupostat un fort creixement (42,3%), van experimentar una lleugera disminució (-3,5%).

Pressupostos i liquidacions consolidats de l'Administració Local de Menorca							
Taxes de creixement	Total	Corrent			Capital		
		Suma	Ajuntaments	CIM	Suma	Ajuntaments	CIM
Liq. 03/02	8,8%	6,1%	6,2%	5,8%	17,0%	-3,5%	49,7%
Pres. 03/02	11,8%	0,4%	5,1%	-8,7%	57,0%	42,3%	75,7%
Pres. 04/03	6,7%	10,7%	11,5%	8,9%	-3,3%	-1,3%	-5,4%
Pres. 05/04	10,7%	8,4%	8,5%	8,2%	17,3%	5,7%	29,8%

Font: Elaboració pròpia a partir dels pressupostos i liquidacions dels ajuntaments i el CIM

El pressupost de 2004, reflecteix un pessimisme enfront als ingressos de capital, tant dels ajuntaments com del Consell Insular de Menorca, que es tradueix en una reducció del 3,3%, i que, com hem vist, es va traduir en un reducció de les despeses de capital previstes. En canvi, es va preveure un fort creixement dels ingressos corrents (10,7%), especialment pels ajuntaments (11,5%). En resum, el limitat creixement del pressupost de 2004 (6,7%) es va deure a la reducció dels ingressos de capital.

El pressupost de 2005 presenta una recuperació de les previsions de creixement dels ingressos de capital (17,3%), sobretot en el cas del Consell Insular de Menorca (29,8%). Els ingressos corrents segueixen creixent a bon ritme (8,4%), assolint un fort creixement pressupostari (10,4%).

Considerant els ingressos corrents pressupostats, el capítol més dinàmic són els impostos indirectes (bàsicament l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres), lligat a l'activitat urbanística, aquest ha crescut un 52,9% en 2004 i un 45,8% en 2005. En conjunt, els impostos creixen més que el total d'ingressos corrents: un 12% en 2004 i un 18,5% en 2005. Un altre capítol molt actiu ha estat el dels ingressos patrimonials (especialment concessions administratives per l'ús del sòl públic), que han crescut sempre per damunt de la mitjana i acumulen un creixement del 30,5% en dos anys. Les taxes i altres ingressos es mouen a un ritme similar al del conjunt d'ingressos corrents i les transferències corrents sempre per davall, comportament especialment notable en 2005, on es preveu el seu manteniment (-0,2%).

Ingressos consolidats de l'Administració local de Menorca, per capítols

	2003	% Var. 04/03	2004	2005	% Var. 05/04
1. Impostos directes	24.470.941,29	7,0%	26.194.244,96	29.792.482,00	13,7%
2. Impostos indirectes	2.986.774,43	52,9%	4.565.986,28	6.656.419,82	45,8%
3. Taxes i altres	14.199.238,10	9,6%	15.565.856,30	17.180.401,24	10,4%
4. Transf. Corrents	36.728.304,94	9,3%	40.138.803,83	40.048.667,14	-0,2%
5. Ingressos patrimonials	3.527.512,08	18,9%	4.195.035,42	4.604.310,93	9,8%
INGRESSOS CORRENTS	81.912.770,84	10,7%	90.659.926,79	98.282.281,13	8,4%
6. Alienació d'inversions reals	1.090.435,84	169,7%	2.941.204,98	4.732.542,13	60,9%
7. Transf. de capital	20.429.437,43	-43,5%	11.550.571,24	13.320.033,27	15,3%
8. Actius financers	339.545,47	10,4%	374.908,84	4.940.506,70	1217,8%
9. Passius financers	10.703.845,91	55,3%	16.619.559,28	13.955.938,57	-16,0%
INGRESSOS DE CAPITAL	32.563.264,65	-3,3%	31.486.244,34	36.949.020,67	17,3%
TOTAL INGRESSOS:	114.476.035,49	6,7%	122.146.171,13	135.231.301,80	10,7%

Font: Elaboració pròpia, a partir dels pressupostos inicials dels ajuntaments i el CIM

Quant als ingressos de capital, en destaquen les operacions financeres, ja siguin passives (crèdits i préstecs) com actives. Així en 2004 es van incrementar un 53,9% i en 2005 tingueren un comportament més moderat (11,2%), acumulant un 71,1,% en dos anys. També és remarcable l'evolució de l'alienació de béns immobles municipals (el CIM no pressuposta aquest tipus d'operacions), que, des d'un volums molt reduïts, ha experimentat un creixement del 169,7% en 2004 i del 60,9% en 2005, la qual cosa és demostrativa d'un interès en mantenir les despeses de capital, així quan s'ha imposat l'estabilitat pressupostària, pot suposar que els ajuntaments han hagut d'acudir a la venda de patrimoni municipal. Per últim, les transferències de capital consolidades (bàsicament amb procedència d'administracions no locals) van tenir un comportament molt negatiu en 2004 (-43,5%), que ha millorat considerablement en 2005 (15,3%).

Treball realitzat amb el suport de:

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

